

§. 1750.

1. Humannus, Johann : De vera vocis Concessio significati-
one.
2. Hegel, Bontanus Christophorus : De salinis earumque inspectione
magistratus imperialis competente.
3. Lank, Gustavus Fredericus : De dubiis atque difficulti-
bus juris communis definitione.
4. Schlosser, Carolus Jacobus : De imputatione delicti abiciat.

1751.

1. Weinmann, Georgius Fredericus : De vera indole Pellegani
et uxorem mercatricem pro marito mercatore inter-
cedentem applicata.
- 1^a Heider, Martinus : De pudicitia ejus-juribus secundum
principia naturalis ac voluntariam legem.
Bueggerus, Johann Christian : Diversitas juris publici inang. sistens
2. Lachner Recentiores quæstiones et obita Caroli VI. H. ann.
obitus aures bullæ controversias.

1752.

1. Vindinus, Georg Frider: De remedia revisionis et hanc
revisionis actuum in causis appellabilibus non excluso.
2. Mung, Conradus Fridersen: De auctoritate tutoris hanc
viri
3. Tucher, Johann Leonhard: De licita in criminibus
proscriptis.

1753.

1. Colmar, Ludovic: De usu jurisjurandi judicialis jure
Morici restricto occurr. tit. 7. l. 10 reform. Mor.
2. Luckner, Johann Michael Historicus: Essentialis sum-
mistens quorundam juris Sclavonici Morici capitulum
explicationem.
- 2^e Schreck, Christophorus Facolus: De cynoglossis.

1753

3. Vogelius, Gustavus Philippus: Sinegraphia curiae
provincialis Nori-burgensis . . . notis.

1754.

1. Goll, Christophorus Gersperus: An thesauri jure
Germanico deditus regalibus fisci annumerandi
sit?

1° Loche, Johann Conrad: De indictione belli

16° Nagelius, Johann Rudolph Michael: De contracta
quodam Judaico ambrosio et venditione

1. Osterlinus, Gersperus Christoborus: De probatione
meliore litigantibus ante reservanda.

3. Sequiz de Schmefeldes, Gerd. Caspar: De authoritate
fructuum feni et de competencia iudicis ordi
narii in rebus eo pertinentibus.

4. Volckamer, Petrus Magnus: Callationem juris
Communis et Norici in materia de tutela et cura,
fidei et ad recuperandum . . . proponit.

1755.

1. Beutner, Christophorus, degypticus: An testes digniores
in conflictu sint potiores?
2. Haeger, Rudolphus Martinus: De operibus 4to victori
republicensis a victo an juramento iudiciali et lectis
Iurisurii
3. Schuchardus, Johannes Jonas: De successione conjugum
ex universali bonorum communione secundum statuta
Norici tit. 33 leg 4 et 5.
4. Weigel, Christophorus Daniel: De procuratoribus.
5. Willisius, Georgius Andreas: De aethetica veterum

D. N.
DISSERTATIO INNOVATORIALI JURIDICA
SISTENS

OVORVNDAM IVRIS
STATVARIU NORICI
CAPITVM EXPIA
NATIONEM

AVTORITATE ET CONSENSU MAGNIFICI
IURISCONSULTORVM ORDINIS
PRÆSIDIS DEO TERNIVS

PRO LICENTIA

AVTORIS IN IURE VIROBVS HONORIS ET DOCTORIS
PRAELEGIA RITV SOLLEMNI AC LEGITIMO
IMPETRANDI
A. D. X. JULII A. R. S. G. S. FACIENDI

PUBLICE PROMITTORVM EXAMINI TRADIT
JOHANNES MICHAEL FRIEDRICHVS
LOCHNER

ET I. IURIS BONAER. S. IURIS
ALUMNVS

ALTORNI
IURIS JOHANNIS ADAMI HESSELI

S. R. I. LIBERAE
REIPUBLICAE NORIMBERGENSIS
SENATVI SPLENDIDISSIMO
VIRIS PERILLVSTRIBVS GENEROSISSIMIS
DOMINIS DOMINIS
DVVMVIRIS
TRIVMVIRIS
SEPTENVIRIS
CONSVLIBVS
SENATORIBVS RELIQVIS
PATRIBVS ORNAMENTISQVE
PATRIAE

INGENTIVM MERITORVM GLORIA
PERINSIGNI AVITA NOBILITATE
VENERANDA CLEMENTIA

LONGE PRAECELLENTIBVS ET EMINENTIBVS

DOMINIS AC MAECENATIBVS SVIS

BENIGNISSIMIS GRATIOSISSIMIS

REGIMEN FORTVNATVM, VITAM LONGAEVAM,

GENEROSISSIMARVM GENTIVM SPLENDOREM

PERENNEM

DEMISSISSIMA MENTE APPRECATVS

QVALECVNQVE HOC SVMMAE PIETATIS DOCUMENTVM

DEDICAT

TAM PERILLVSTRIVM NOMINVM

CVLTOR ET CLIENS HVMLLIMVS AC OBSEQVENTISSIMVS

IOH. MICH. FRID. LOCHNER.

A. Q.

Specimen inaugurale iussu Magnifici
Ictorum Ordinis edenti et de idonei
thematis elaboratione cogitanti mi-
hi varia tractatione non indigna in-
mentem ueniebant; sed ob tempo-
ris exiguitatem et uarios labores consilio mu-
tato inclinabam in quorundam iuris Statuta-

A 3

rii

rū nostri capitum explanationem, quam officii ex Perillustris Senatus munificentia clementer in me collati ratio a me poscere videtur, quaeque et utilitate et iucunditate sese facile commendat omnibus, quibus accurata et solida legum patriarum cognitio curae cordique esse solet. Deus T. O. M. faxit, ut labor qualiscunque bene et feliciter succedat. Tibi autem, L. B. ne specimen tenue displiceat, sed ut Tu cum us hosce aequi bonique consulas, decenter abs Te peto.

QUERELA TESTAMENTI INOFFICIOSI
FRATERNI IVRE NORICO NEVTIQVAM
PLANE CESSAT.

us civile Romanum subsidiarium præter
liberos et parentes heredes necessarios
ignorare, nemo facile negabit. Illis
legitimam deberi, iridem constat.
Fratres et sorores heredes necessarios *absolute sales* neu-
tquam esse, communiter creditur. Quod tamen et
his, dummodo uterinos excipias, legitima saltem,
quouis tamen titulo, sit relinquenda, si turpis aut le-
uis notae macula laborans persona heres instituat,ur,
sicque fratres sororesque contra eiusmodi quidem
farinae heredes scriptos, nevtquam contra omnes
alios institutos indistincte agere, et querela inoff.
test. (nisi fratres et sorores ipsi macula quadam sine
asperiti l. II. Cod. in fin.) uti possint, affirmant fere
omnes. Astipulatur saltem §. I. de inoff. testam.
l. 27. C. eod. Ergo fratres et sorores heredes neces-
sarios tantum *secundum quid sales* recte dixeris. Ast,
tamen et hi ex *tribus causis* posse scribi exheredes
docent Doctores ex Nov. 22. cap. 47. Quin itaque
eiusmodi causæ unice casum turpis heredis instituti
ponant, nullus dubitabit. Ergo fratri uel ingrati
animi ex tribus istis causis aestimandi, rite et le-
galiter

galiter conuicto, uel itidem infamia quadam notato heredem turpem iura quoque praeferre, cum aliis infero. *LVDOVICI ad l. de exhered. ad §. V. lit. b. in fine. Ius Statutarium Noricum* absoluta doctrina de liberis et parentibus ceu heredibus necessariis uel instituendis uel exheredandis, eorumque legitima, tandem Tit. XXIX. Leg. 8. de collacera- libus sequentia ordinat: So ainer Freund hat, als Brüder, Schwester, Vettern, oder dergleichen, Inne auf die Seiten verwandt, dieselben ist Er wider seinen guten Willen, zu Erben einzusetzen, oder Inne viel oder wenig zuschicken, mit verpunden, Er hab gleich inn auf oder absteigender Linien, Erben oder nit. Es ist auch von unnöt- ten sie zu enterben oder auszuschließen, dann es steet inn ains yeden Testierers freyen Willen, sol- chen Seiten verwandten Freunden, etwas, oder nichts zu verordnen. Generalem esse hanc disposi- tionem, nec ulla restrictione limitaram, ipsa quid- em uerba indicare uidentur. Stante itaque hoc placito querelam test. inoff. frat. plane Iure Norico cessare, nec illas Iuris communis exceptiones esse admittendas, non adeo male ratiocinantur non- nulli. Speciosa saltem argumenta adfert Cel. FREIES- LEBEN in diss. de interp. Statut. ex iur. commun. §. VIII. quae Doctissimus RICCIUS in Tractatu egregio de statutis Lib. II. Cap. XI. §. 12. sequen- tem in modum repetit. Es findet sich ein Statutum, worinnen diese Verordnung: Daß Brüder und Schwestern frey stehen soll, ob sie ihren Ge- schwistritgen etwas verlassen wollen und sollten sie nicht

nicht gehalten seyn, solche deshalb nominatim zu enterben. Dieser Satz ist bekanntermassen dem iuri Romano beystimmig, und das Statutum also secundum ius commune errichtet; Aber es fragt sich doch dabey: Ob das Statutum nicht *ex iure communi* so zu restringiren seye: *Nisi iurpis fuerit instituta persona?* Wir halten dafür, die Einschränkung falle per Statutum weg. Dann sollte man dieses mit dieser Einschränkung verstehen, so wäre die *statutarische Disposition* vergeblich gemacht, indem das Statutum nichts anders in sich begreife, als was durchs Ius Civile schon verordnet, mithin würde auch das schon in der Stadt Iuris seyn, wann auch das Statutum gar nicht existirte. Damit aber das Statutum doch einen *Effect* habe, so ist es nöthig, daß es ohne die aus dem iure communi geborgte Restriction und also simpliciter gültig seye *cc. cc.* Sed salua nihilominus res est, quae tota ad interpretationem statuti redit. De hac autem tam uariae sunt doctorum tamque discrepantes sententiae, ut tam sit molestum, easdem enumerare, quam difficilioris disceptationis, cuius earum tuto quis innitatur. Cogites tantum, quales permagnam dissensionem de praerogatiua Iuris aut Romani aut Germanici in genere, et in specie ratione Statutorum interpretandorum; et facile mecum concordabis. Instituti ratio non patitur, ut latius in eiusmodi controuersiam inquiram. Certissima ac inconcussa interim ueritas manet, ut et germanici et Romani iuris patroni nonnunquam nimio amore seduci longe a uero aberrant, sicque utraque

que pars haud raro in extremum delabatur. Suspi-
ciendum est iure meritoque Ius Germanicum; nec
tamen Romanum ceu subsidii causa adscitum (non
disquiro, an bene et prudenter?) semper et ubique
parui pendendum et ex legitime acquisito quasi hono-
ris et ualoris gradu *ausu privato* praecipitandum. Si-
cut enim illud non sufficere, ita hoc frustra et per-
peram ubique applicaretur. Germanici iuris
notione non antiquas solummodo leges et consuetu-
dines, sed recentiores potius contineri hasque inpru-
mis esse colligendas, exque illis illustrandas docuit
Excell. DN. HEVMANNVS, Ordinis Iurid. incluti h. c.
Decanus spectatissimus, Altorffinae huius ornamen-
tum, Patronus, quoad uiuam, pietate ueneran-
dus in *Meditat. de iur. Germ. Stud. Exercit. iur. uniu.*
praemissa §. 8. seq. Scriptores de proedria iuris
Germanici aut ciuili Romani ordine recenset Cel-
IENICHEN in Supplem. ad Bibl. Iurid. LI-
PEN. Tit. *Ius Ciuile an Germ. sit praefendum?*
Ex tam uariis et dissidentibus opinionibus recte deriu-
bis dissensum de interpretatione statutorum. Quidam
nil nisi Ius Romanum clamitant, extollunt Germa-
nicum alii. Illi praeter praecepta alia inculcare solent
regulas: *Statutum de materia iuris communis cauens, re-
cipit omnes ampliationes et restrictiones a iure communi;*
item: *Statuta obscura ex Iure Romano sunt exponenda,
declaranda; et interpretatio in statutis semper capienda,
per quam ius commune quam minime laeditur, porro: Sta-
tuta nimis generalia et a Iure Rom. exorbitantia sunt re-
stringenda:* etc. etc. Hi longe aliter philosophantur,
in auxilium fere ubique uocant Ius Germanicum,
omnia

omnia statuta plerumque ratione Iuris Rom. esse exorbitantia et correctoria, hinc eadem de eodem disponentia, de quo alias extat Iuris Communis sanctio, ita esse interpretanda contendunt, ut aliquid ultra ius commune operentur. Celeb. RICCIUS c. l. qui cum FREIESLEBENIO ultimam regulam in primis in nostro textu explicando adhibendam putat. Sed ut uerum fatear, et dicam, quid sentiam, neutra harum opinionum indistincte placet, neutra semper et ubique certo nititur fundamento, et regulae allatae nunquam non fallunt. *Alterum*, inquit CICE-RO de nat. Deor. Lib. I. §. 5., *perfecto fieri potest, ut earum opinionum nulla, alterum certe non potest, ut plus una uera sit.* Medium semper tenuere beati, et qui bene distinguit, bene utique docet. In genere rationi admodum conuenit, ut capita statutorum regulariter semper eo ex iure sint aestumanda, explicanda, ex quo fuere deriuata. Sic Germanicum plerumque si non semper quiescat in materiis Iuri Rom. propriis, nec maioribus nostris cognitis; contra ea, autem fuge Romanum in capitibus pure germanicis, eius applicationem ob Reip. diuersitatem abhorrentibus. Neutrum Ius ueniat subsidio in arbitrariis magistratum ordinationibus recentioribus ex neutro petitis; has forsan dubias unice determinet interpretatio authentica. Exempla ab aliis iam dudum indicata, nec adeo latent. In specie uero in interpretandis statutis prouide et rite uersatus ante omnia probe attendat necesse est, utrum Statutum nonnisi ex patriis moribus tantum, an, uti Saec. XV. et XVI. plerumque factum nouimus, ex iure peregrino et domestico simul collectum sit? hoc enim casu po-

teriori alterutri iurium praerogatiuam indistincte tribuere uelle, absolum foret. Quodlibet enim caput, uti monitum, tunc ex proprio fonte, ex quo deriuatum, explicandum. Semper itaque placuit CEL. KOPPII Borrede zu denen Proben des Teutschen Lehen-Rechts, qui medium eamque tutissimam uiam plerumque esse capessendam duxit, dicens: Sind dergleichen Landes-Statuta, Rechte und Gewohnheiten vorhanden, so muß das Ius Romanum zurück stehen, und solchenfalls hat das Ius Germanicum vor demselben den Vorzug; Sind in Gegentheile dergleichen nicht vorhanden, oder sie können dem Richter nicht dargeleget werden, so gehet man auf das Ius Romanum, jedoch unter denen so eben erwehnten Bedingungen, zurück, und darinnen bestehet dessen Vorzug vor den Iure Germanico. Sind aber die Landes-Ordnungen, wie in dem XVI. Saec. gemeiniglich geschehen, aus beiderley Rechten zusammen gesetzt, so kan sich keines einigen Vorzugs vor den andern rühmen, sondern es muß alsdann eine jede Sache aus demjenigen Recht, woraus dieselbe in die Landes-Ordnung eingetragen ist, und dessen principiis beurtheilet und entschieden

den werden. Haec pro scopo sufficient. Redeo in uiam. Quilibet facillime sentiet, me a Cel. FREIESLEBENIO aliisque consentientibus plane dissentire, ita, quod Reformationis Noricae generaliter concepta de collateralibus dispositio nihilominus ex Iure Romano, ex quo certe petita, admittat et restrictiones et limitationes, supra suppeditatas, sine dubitatione statuam. Legislatores enim sapientissimi ipsi expresse et distincte praefari sunt: **Wir Burger-Meister und Rath der Stadt Nürnberg,** fügen allen = = zu wissen, nachdeme unsere liebe Vorfarn und Eltern seligen, zu pflanzung und Erhaltung Rechts und ainigkeit, zwischen irer Burgerschaft und Unterthanen, auch zu beförderung des gemainen nutz, in craffe der Kayf. und Königl. freyhaiten, dormit gemaine Stat begnadet, und in Bedacht irer tragenden Ampts, etliche ordnungen und sazzungen, wie es inn Gerichten und burgerlichen Policeiischen hendeln gehalten werden solt, **NB. aus denen Kayserlichen Rechten und alten gepreuchen,** wie es nach Gelegenheit diser Stat, am füglichsten geschehen mögen, vor vil Taren in ain Reformation buch zusammen tragen lassen *ic. ic.* Ergo Ius Statutarium nostrum praecipue *ex iure civili Romano,* et *consuetudinibus antiquis domesticis* collectum. Cur itaque eundem modum, quo Patres Patriae prudentissimi in colligendo Reformationis Codice usi sunt

sunt , in eodem interpretando non sequamur. Eadem ueneranda Reip. ill. columnina per meram nostri textus repetitionem iuri Romano derogare noluisse uel exinde patet , cum alias omnes mutationes , et correctiones plerumque uel diligenter annotare uel distincte exprimere nunquam neglexerint e. gr. Tit. 29. l. 9. 10. Tit. 39. l. 5. Frustra autem hic tale quid desiderabis. Mutationem , si placuisset , indicare non omisissent certe prudentissimi Legislatores. Tota potius materia antecedens de heredibus necessariis tam ascendentibus quam descendentibus , ut et de legitima computanda , apprime conuenit cum Iure Romano , quod in dispositione de collateralibus non minus comprobatur , licet tam copiose eadem non expressa. Nec FREIESLEBENII rationes a Cel. RICCIO relatae Textus statuarii restrictionem statuminare , et nostram uincere ualent sententiam. In eo enim ut assentiar , uiro alias doctissimo , cum omnia statuta *semper et indistincte* Iuri ciuili Romano derogare uoluisse , praesumendum putet , a me profecto impetrare nequeo. Non minus durum uideretur , dum prouinciarum et ciuitatum Sanctiones ius Ciuile tantum repetentes existimet superuacaneas , nisi quicquam ultra ius commune operentur. Diuersa nimirum Legislatorum uoluntas diuersam iterum necessario parit et suppeditat interpretationem. Tantum abest , ut Senatus Noricus illustris per statutorum publicationem in omnibus capitibus iuri derogare communi cogitauerit , ut potius placitorum quaedam ex iure communi auxiliari aus denen Rans. geschriebenen Rechten colligenda curasse , sicque

co.

cooptasse, expresse in supra memorata praefatione factus sit. Ad primum porro promulgandi Legum. Noricarum Voluminis finem si respicias, facillime exinde intelligere poteris, statutum, licet nonnullis in capitibus meram, uel copiose uel summam et abscisse conceptam Iuris Ciuilibus sanctionem in se contineat, non statim omni omnino destinato gaudere effectu. Memorata praefatio haud obscure loquitur. Und wir aber aus langer vnd täglicher erfahrung befinden, das etliche, vnd ain grosser theil derselben Reformation Ordnungen vnd Gesetze, dem gemainen Mann, zu weitleufig vnd irrsam, etliche nit genugsam ausgefuhrt vnd geleutert, - - - derhalben wir verursacht, - - - die Ordnungen vnd Gesetze in besserer Reformation verleibt - - an etlichen orten einzuziehen, zu leutern, zu pessen, vnd mit etlichen nothwendigen Satzungen zumeeren, und so uiel möglich, inn ein richtige, verstentliche, kurze Ordnung zupringen, vnd widerumb in Truck zu geben.

Id ceterum lubentissime largior FREIESLEBENIO et aliis., idem in urbe iuris ratione collateralium fuisse, licet Statuti lex data neququam existeret. Sed quid tum? Quid impedit, quo minus magistratus Iuris Statutarii Codicem componens hoc uel illud aliunde licet mutatum caput asciscat, cumque consuetudinibus patriis et nouis ordinationibus comprobet? Nonne potest fieri, ut scita iuris peregrini latini, subditis plerumque horum insciis solummodo

do inculcentur , et ad eo maiorem et certio-
 ritiam idiomate patrio publicentur ? Nonne huius-
 modi statutum utique abundat utilitate ? Nonne
 effectum ullum eidem tribuere nolle , nefas ducen-
 dum ? Profecto maxima statuti nostri pars sanctiones
 aduenticias auxiliares repraesentat. Ast praeter FREI-
 ESLEBENII rationes prolatis hactenus sententiis confi-
 xas aliud nec adeo leuidense enascitur dubium. Tra-
 dit nimirum Excell. Dn. Commentator ad
 Reform. Nor. T. I. p. 26. ciues Noricos ante condi-
 tum legum propriarum codicem , et moribus patriis
 et uicino legum Bauararum libello *Bayerl. Rechts
 Buch , Landpuch , Land Recht* , quibusdam in
 capitibus uixisse , quem CÆL. DN. HEV-
 MANNVS , Patronus summus , istius praestantia
 motus in egregiis OPVSCVLIS pag. 11. usque
 ad 288. commentario eruditionis laudibus abundantis-
 simo illustrare dignatus est. Deprehendi autem in
 memorato iuris antiqui Bauarici codice Tit. XI. art.
Vmb geschwistergeit mit getailter hand sitzens , se-
 quentem de collateralibus sanctionem : *Wo geschwi-
 stergeit mit getailter hand sitzent yegleiches feiner hab
 besunder , da mag ir yegleichs fein hab vvol gebn ,
 vnd machen , oder an dem sorpet schaffen , wvem es
 wvil frevnten oder lantlâvrenten , vnd da sollen in sei-
 neww geschwistergeit noch ander sein frevnt nicht an
 irren noch engen.* Certe primo quidem intuitu , no-
 strae Reformationis Textus istud placitum gentis Boi-
 cae repraesentare , sicque hoc minimam licet exten-
 sionem ad quaedam non diserte expressa dissuade-
 re uidetur. Sed uidetur saltem ; nec ille repraesentat

tat

tar, nec hoc re vera dissuadet. Noricae enim Legis facies magis Romani redolet iuris genium, et distinctius in eadem Quiritum scita et notiones repetuntur. Sic uerba zu Erben einsetzen, et zu enterben notanter uidentur inserta, quae libellus ignorat Bauaricus. Compilatorem itaque Noricum accurate legum ciuiliu ordinationem uoluisse transcribere, non sine ratione statuo. Quidni et ex iisdem textus Noricus esset illustrandus, explicandus? Immo ipsae leges Biorum quasdam produunt Iuris peregrini latini lacinias illis passim atrextas. Nec prorsus diffitetur CELEB. DN. HEVMANNVS laudatus l. c. p. 42. sq. libellum Bauaricum sanctiones adoptasse peregrinas, licet Romanis similia ex iis nata esse negare uideatur, quod tamen ex splendida ab ipso EXC. DN. HEVMANNO memorata Romanae Iurisprudentiae opinione utique factum fuisse, magis putarem. Tantum itaque abest, ut objectionis huius aliqua habeatur ratio, ut potius thesin nostram extra omnem dubitationem positam, certo existimem.

II.

LIBERIS IURE NORICO PRAECISE
TITULO INSTITUTIONIS HONORABILIS LEGITIMAE
RELINQUENDA.

Iure peregrino recentiori Liberos titulo institutionis honorabili, et propter ius accrescendi pinguiori fuisse
C insti.

instituendos, inter omnes constat. Hinc illi, cui maxima licet honorum pars, legati uel alio singulari titulo relicta, nihilominus querelam dari inofficiosi, sicuti contra ea *heredem* in minima tantum parte *institutum* ad *supplendam* tantummodo *agere legitimam*, dubitatione caret omni. NOV. 115. cap. 3. pr. l. 30. C. de inoff. testam.

Ast *patrio iure* titulum istum honorabilem frustra desiderari, sed alium quempiam legati, donationis etc. sufficere tradunt b. WURFFBAIN in diff. I. C. et R. N. p. 62. 64. 215. EXC. COMMENT. ad Ref. Nor. Tit. XXIX. L. III. §. 2.

Quod si uerum tantorum uiro- rum pace fateri liceat, ut eiusmodi sententiae adscribam, a me impetrare nequeo. Ipsum quidem Ius Statutarium nostrum Tit. XXIX. L. 3. §. Wann aber die Kinder etc. Iuris ciuilibis scita penitus improbasse, nonnulli crediderunt. Sed nec olim b. THOMASIO in diff. de Noricorum causis adimendi legitimam §. 5. sq. uisum fuit, nec mihi, re penitus pensitata, uideretur, textum datum ad rem et sententiam contrariam accurate conuenire.

Certe iam ab ipso THOMASIO laudato indicatus locus Reform. Nor. Tit. XXIX L. 9. §. So aber etc. heredis institutionem, quam *ius commune*, ceu testamenti basin et fundamentum iactat, *Noricum* autem alias neuiquam praecise requirit, in dispositionibus tamen

tamen ascendentium uel descendentium ratione heredum necessariorum, omnino esse obseruandam, expresse haud alia ex ratione sancit, quam quoniam ipsa legitima personis dictis correlatis titulo honorabili institutionis siue heredis sit omnino relinquenda. En! ipsa Codicis nostri uerba: **Wiewol in gemainen Rechten, die Erbsazung in ainem yeden Testament, für das Hauptstück gehalten würdet, yedoch zu handhabung des Testierers Willen, sollen die geschefft vnd ordnungen, ob gleich darinn kein Erb benent wern, für crefftig gehalten, vnd vollstreckt werden.**

So aber inn ab oder aufsteigender Linie, ainer oder mer Erben inn Leben weren, im selben fall, sollen die ordnungen vnd sazungen gemainer Recht, nit aufgehebt sein.

Quis, quaeso, dispositioni tam clarae, non abrogatae, denegabit fidem? Quis eandem infirmam affirmaret aut mutatam? Ius nostrum Statutarium antiquius a. 1522. impressum Tit. XX. L. I. textum egregie col-
 lustrat allegatum, notanter enim in illo positum;
Wand ob hinfür Geschefft würden aufgericht, darinnen kein Erb gesetzt oder benent, sñder die habe sñst wider vnd für verschickt würde, wiewol gemainen Rechten nach sñlliche Geschefft für kein zierlich Testament möchten geacht sein, Aber besterminder nit zu Handhabung des Geschefftigers Willen wo anders nit Noterben vorhanden
 C 2 sein.

sein. So soll föllichs Geschafft als ein Codicill oder
sonst als ein letzter Will exequirt, vollstreckt vnd
volzogen werden.

Quid: quod ipse textus supra allegatus Tir. XXIX.
L. III. §. Wann aber ic. quem ipsi solent allegare dis-
sentientes, horum intentioni penitus refragatur. In
illo quippe uocem Verordnen non legata, donatio-
nes etc. tantum, sed et ipsam heredis institutio-
nem sub se posse comprehendere, me non sinunt
dubitare verba clara textus Reform. Tir. eiusd. L. 6.
§. Ob auch ic.: inn Erbs = oder Geschicks weise
verordnet ic.

Nec ipse sensus Textus L. III. §. Wann aber ic.
obscure innuit, ibidem dispositionem l. 30. C. de
inofficioso testamento proprie fuisse mutuatam, sicque
actionis, ut uocant, *suppletoriae*, quae legitimae in-
feruire solet supplemento, indolem repetitam. Fa-
ciunt huc imprimis uerba: So können sie das Testa-
ment nit wiedertreiben (i. e. querela inofficiosi, li-
beri enim titulo honorabili instituti necessario po-
nuntur) sondern mögen allain, vmb ergenzung
vnd vollkomne erstattung oder **erfüllung** (En!
actionem suppletoriam) irer gepürenden legitima
clagen. Cum autem actio ista *expletoria heredis in-
stitutionem* in minima etiam bonorum parte neces-
sario ponat, et ad excludendam inofficiosi querelam
facis odiosam unice tendat, aut fallor, aut sic eo ma-
gis

gis tituli institutionis honorabilis in relinquenda legitima necessitas egregie stabilitur. *Non enim, inquit, LVDOVICI in Doctrin. Pand. Lib. V. Tit. II. §. XIV. datur querela inoff. SI QVIS HONORABILI HEREDIS TITULO institutus, licet in minima parte, nam injuria non est adfectus, (adde: nec caret iuris accrescendi emolumento) agitur uero tunc ad supplementum legitimae, quae actio a Dd. expletoria uel suppletoria uocatur.*

Recte hinc existimo strictae Iuris statutarii dispositioni tamdiu esse inhaerendum, et sic ius commune utique obseruandum, donec eiusmodi scita legitime esse abrogata, iuste probetur, uel Magistratui illustri nostro, eadem tollere, impostertum placeat.

Nec praecudiciis paucis contrariis antiquioribus uim esse tribuendam putarem; nec eadem legem expressam tollere ualent, si Magistratus splendidissimi deficiat auctoritas, et contrariam sententiam legibus scriptis magis conuenire, sit in aprico. WOLFF. in *diss. inaug. de eo quod iustum est circa praecudicia iudicialia.* Ceterum et hic militiam suppeditare exceptionem, ita ut Iure Norico miles siue iure militari et modo priuilegiato, siue iure communi testans institutionis titulo liberis aliquid relinquere non teneatur, ideoque in eiusmodi casibus querelam inofficiosi penitus cessare, ad stipulante iure peregrino, affirmo, l. 9. 24. et fin. C. de inoff. test. l. 27. §. 2. π. eod.

III.

OPIFICES RATIONE MERCEDIS ET SVP-
PEDITATAE AD AEDES REFICIENDAS
MATERIAE IN CREDITORVM CONCVR-
SV ET IVRE COMMVNI ET STATVTARIO
NORICO GAUDENT TACITA HYPO-
THECA ET IVRE PRAELATIONIS
SINGVLARI.

Non raro, si creditorum cohors ex debitoris obae-
rati bonis sua feruare anhelet, et eadem uix com-
mode omnibus omnino fufficiant; de *praelatione*, siue
prioritate acriter dimicari, nouimus. Illorum quilibet
suum semper creditum fauore, auxilio dignum
existimat, et *ius nonnunquam singulare*, priuilegium,
quibusdam datum, et sibi et suae pecuniae applicare
molitur. Sed spem saepissime multos fefellisse, et
ipsam *classificationis sententiam*, qua certus credentium
determinatur ordo, quorundum animos magis percu-
lisse, quam recreasse, experiuntur fora.

Profecto opus est prouidentia, ne nosmet lacte-
mus ipsos, atque plus nobis tribuamus, quam legum
fert auctoritas. Aequè autem peccat, si creditorum
quidam suum ex nimia negligat diffidentia, uel iudex
haud satis crediti ponderet qualitatem, fauorem.
Facillime enim ad extrema delabimur. Sic non de-
sunt, qui opifices omnes in miserriam personalium
detrudant classem, et iure quodam singulari censeant
indi-

indignos; cum contra ea alii eosdem et pignore tacito et iuris muniant praelatione. Magnam hic deprehendes Dd. disensionem, et in foris subinde gliscunt lites, quibus nonnunquam uix melius, quam transactione consulitur. Sed salua nihilominus res est. Veraque quidem pars suis pugnat telis, sed quaedam citius languescunt.

Mea ex opinione semper legum auxilio uincunt, qui fauent opificibus. His et *Ius commune et Statutarium* nostrum opitulatur.

Equidem praeter alios ILLUSTRIS DE WERNHER *in enunt. fori bod.* P. I. en. XXVIII. et in Tomo III. *Obs. Forens.* ex enuntiationibus dictis enato *Obs. XXVIII.* p. m. 43. Priuilegium opificibus datum iure communi prorsus destitui, solidis argumentis affirmat: Sed cum merito suspiciam tantorum uirorum doctrinam, ita non sine specie existimantium; tum facile impetraturum confido ueniam, si et ego de ipsarum legum interpretatione, indeque enata argumentatione sententiam exponam qualemcunque, et postea ipsorum decenter respondeam rationibus.

Credentes nimirum ad rem reficiendam conseruandamque absque ulla dubitatione promouent et utilitatem publicam, quae domus ruinosas esse prohibet, et ipsorum concreditorum praecipue hypothecariorum priuatam, qui quippe salua facta pignoris causa feliciori possunt in rem agere successu HVBER *in prael. ad Pand.* Lib. XX. Tit. IV. §. 12. p. m. 1057.

Quoquo

Quoquo modo igitur fit, ut res reficiatur, uel conseruetur, priuilegium tunc iustum inuenire locum, uel exinde patet, cum ratio legum primaria unice rei alicuius conseruationem respiciat, et nil nisi rem ponat saluam praecise factam. Sic in textu cardinali legis 5. *π. qui potiores in pignore* generalem deprehendo sanctionem: *Interdum posterior potior est priori, ut puta, si in rem istam conseruandam impensum est, quod sequens credidit, et l. 6. pr. d. e. euidentissimam continet prioris rationem; Huius ENIM pecunia SALVAM FECIT totius pignoris causam.* Nec aliam admisit GODOFREDVS ad d. 1. dicens: *Saluam fecisse totius pignoris causam, causam priuilegii exigendi inducit.* Nec aliam admittere potest, curatius qui in legibus conatur uersari interpretandis. b. LAVTERBACHIVS in Colleg. theor. pract. Tit. in quib. causis pignus etc. II. Lib. XX. §. 69. *lex, inquit, prima π. in quibus causis, quamuis in fine de numis loquatur; nihil tamen obstare uidetur, quo minus eandem DE ALIIS QVOQVE REBUS accipiamus — —*
— — Data enim est haec tacita hypotheca OB CAVSAM, non uero ob qualitatem rei creditae. u. EXCELL. COMMENT. AD REFORM. NOR. Tit. XXI. L. 4. §. 2. WESTENBERG de Diuo Marco diss. XLI. §. 4. p. 358. PVEFENDORFF obseru. iur. uniuers. Tom. II. obs. CLXX. Quod si autem ex Legis ratione illis uidemus semper tribui praelationis priuilegium et tacitum pignus, qui rem ipsam aliis obligatam fecerunt saluam; certe nil interest, utrum pecunia numerata in eum finem mutuo data, uel materia statim subministrata, et operis, quae ipsos alias absorbent nummos, et quarum rerum causa isti solent mutuo dari, res reficiatur.
 Num-

Nummi enim tanquam nummi certe dare originem non potuerunt privilegio, sed *res ipsa nummis uel in natura uel per aequipollens datis respecta, conseruata*. Opifices quippe materias subministrando, operasque mercede dignas praestando, aequae rem reficiunt, quam nummos ad materiam emendam, et soluendam opificum mercedem mutuo dans. Fit sic per pauca, per opifices statim, quod alias fieret per plura, per alium adhuc creditorem, nummos suppeditantem. Nec ob **ILLVSTRIS WERNHERI** rationes sat speciosas desero uadimonium. Putat quidem Vir summus, per l. 1. *in quibus causis pignus* et l. 6. *qui potiores in pignore pecuniae, nummis*, expresse dari privilegium, et sic eiusmodi ius singulare ultra casum posse neuitquam extendi. Sed nego, expresse pecuniae datum fuisse privilegium; licet pecuniae, tanquam aptissimi frequentissimique medii, facta mentio.

In hoc enim, ut nonnisi numeratam privilegio dignam iudicent pecuniam, peccant omnes **WERNHERO** consentientes. Vbi, quaeso, expressa sanctio, ut praeter pecuniam alia res legali sic fauore indigna: l. 5. *qui potiores in pignore generalia habet: si quid in rem istam conseruandam impensum est, quod sequens creditur*. Impendit autem praeter pecuniam potest omne, quod rem facit saluam; Et ille credit, qui materiam, sine qua pecunia esset inutilis, subministrat, qui operas quotidiana mercede compensandas praestat: l. 6. eod. minime disponit de pecunia numerata solummodo *exactionis privilegio digna, sed rationem exhibet legis, quae semper rem desiderat saluam*. Pecuniae iniecta men-

D

tio

tio ceu medii frequentioris, sed unius positionem non
 esse alterius ad eundem legalem finem tendentis ex-
 clusionem, nouimus omnes. Sic l. 1. *in quibus causis
 pignus* et pecuniam et nummos exprimit: Sed quis,
 quaeso, eiusmodi res solas, silente lege, necessaria
 dixerit requisita? cf. quae supra ex LAVTERBACHIO ad
 h. l. annotauimus. Concedo, in lege ista proponi ca-
 sum, pecuniam ad restitutionem aedium mutuo da-
 tam pignore dignam esse tacito, aliisque praeferri. Sed
 constanter nego, praeter pecuniam aequipollens ad
 reficiendas aedes datum excludi simpliciter. Ratio le-
 gis generalior aequitate nixa rem saluam facienti, ideo-
 que et aequipollenti et pecuniae tribuit privilegium.
 Ius singulare utrique competit: hinc uerum quidem,
 ut iura singularia ultra casus haud extendantur expres-
 sos; sed iterum iterumque nego, expresse tantum ius
 singulare pecuniae cum aliarum rerum exclusionem fuisse
 concessum. Sic enim pereretur principium. Ius
 singulare potius datum est illi, qui rem fecit saluam,
 et cuius opera aliquid in rem conseruandam impensum
 est, siue id pecunia numerata, siue statim rebus et factis,
 quorum causa illa solet dari, id fiat. Haud ab-
 sonam puto locutionem: *Opificum quoque pecuniam rem
 saluam fecisse*. Cur itaque priuilegio dato eosdem cen-
 seamus indignos? Cur eorundem pecuniam aequam in
 ipsam rei utilitatem creditam a dispositione legis gene-
 rali inique arceamus? Nec silentio praetereundum, li-
 cet datis in legibus *pecuniae* tantum *enuntiatue*, non *dis-*
positiue facta fuerit mentio, tamen pecuniam simpli-
 citer quoque et dispositiue positam haud semper de-
 morare nummos, sed res alias omnes, omniaque alia

COR-

corpora. Legi meretur l. 178. de Verb. signific. PECVNIAE uerbum non solum numeratam pecuniam complectitur, uerum omnem omnino pecuniam, hoc est, omnia corpora; nam corpora quoque pecuniae appellatione contineri, nemo est, qui ambiget. l. 222. eod. PECVNIAE nomine non solum numerata, sed omnes res continentur. cf. l. 32. ad Sctum Trebellian.

Quinimmo pecuniae nomen tunc strictissime sumi pro nummis, cum uerbum *numerata* adiungatur, l. I. pr. *π.* de condict. Triticar. euidenter disponit. Sed obiciis forsan, l. I. *in quibus causis pignus* nummorum meminisse. Concedo, in isto casu redemptoris singulari praecise loqui de nummis legem, sed nequam cum exclusione rerum aliarum una ratione comprehensarum: nec in lege ipsa, nec in l. 5. et 6. *qui potiores etc.* pecuniae aliter, nisi exempli gratia, fit mentio. Quanta autem sit ista controuersia acriter subinde in foris agitata; prudentissime tamen obicem posuerunt sapientissimi Iuris nostri Statutarii conditores, ut concipi nonnullorum uix queat dubitatio. Tacitam quippe hypothecam omnibus rem quoquo modo aut pecuniam aut aliud quidpiam credendo saluam facientibus fuisse concessam, non dubitare sinit clara dispositio L. 4. Tit. XXI. Wann jemand zu erparung oder zu pesserung vnd erhaltung ains Haus oder anderer güter, gelt oder anders darleihet, So seyen ime dieselben Heuser oder Güter für solch sein dargelihen Gelt, oder andere für-

streckung stillschweigend verspendt, Also das
 Er desselben darauf gewertig sein vnd Habhaft wer-
 den mag. Jisdem nec ius praclationis fuisse denega-
 rum aperte comprobat Tit. XXII L. 6. So ainer
 dem andern zu erpauung, pesserung vnd erhaltung
 ains Hauß, oder andern Guts, fürstreckung ge-
 thon here, vnd bewisen würde, das es ain noturfe
 gewest, vnd sein dargeliehen Geld, oder anders
 dahin gewendet worden were, So soll ime vmb
 solche sein Darstreckung, vor andern Glau-
 bigern verholffen werden, doch der Frau anirem
 Zugebrachten Heirath-Gut, dessen sie noch nit
 bezalt, vndergriffenlich. Vterque textus Ius Latinum
 egregie illustrat, et simpliciter creditum quodcunque
 eine Fürstreckung exprimit, et praeter pecuniam alles
 anders, eine jede andere Darstreckung notanter ad-
 mitit. Nec semper uerum esse; uocem credere Dar-
leihen die Darstreckung tantummodo nummis ef-
 fe propriam, ipsimet textus dati innuunt, et contra
 dissentientes bene notandum, e re esse duxi. Vicinum
 quoque Ius Bauaricum, egregie saepius nostro cum
 iure statuario concordans, non minus distincte praer-
 ter pecuniam ad omnem materiam aedibus rescien-
 dis idoneam memoratum porrigit priuilegium. uid.
 Land-Recht des Fürstenthums Ober- und Niedere
 Bayern P. II. tit. 2. art. 6. p. 67.

Forst.

Forſitan autem nonnullis haec arrident dicta re-
ſpectu materiarum ad reſciendum creditarum, quae
iſſis mercedi opificum uix commode uidentur ac-
commodanda. Diſſentientes ſuis ex principiis multo
minus his fauere, pateſcit. Sed ego et mercedi pri-
uilegium concedo. Nil profecto prodeſſent, ſi non
diligentia in ordinem redigantur opificum, et domui
applicentur reſciendae, ſubminiſtratae materiae. Fa-
cta requiritur res ſalua, locum ut inueniat priuilegium.
Et opificum Magiſter *der Werck- Meißter credit*, cui
materia debetur et merces. Nonne pecunia ad reſci-
endum mutuo dara unice ſolet ad materiam deſti-
nari emendam, ſoluendosque opifices? Nonne magi-
ſter opificum, qui non ſolum ſubminiſtrat materias
ſua certe pecunia comparandas, ſed et ſuos opera-
rios mercenarios *ſeine Geſellen und Handlanger* uel
quotidie uel ſingulis ſoluit hebdomadibus, re uera de-
bitori credit pecuniam? Nonne itidem debitoris gerit
negotia? Nonne *eius pecunia rem facit ſaluam?*

Quidni igitur opificibus breui ſic manu credenti-
bus, ius iſtud largiamur ſingulare? Ecur iſtud, re
ſalua facta, generaliter datum tam anguſtis contra le-
gum intentionem rationemque includamus cancellis?

Ius Noricum eo magis hanc adiuuat opinionem,
in illo quum notanter *alle dar- und fürſtreckung* ad-
mittatur. Sed forſan moue-ur dubium ex L. 8. Tit.
XXII. *Wiewol die Taglöner, Gehalten, vnd an-
dere dergleichen Perſonen ihres verdienten Lieb-
lons halber, on beſondere geding, kein Pfand- Gerech-
tigs*

tigheit haben, sondern allain ain Personliche Freyheit, So geen sie doch vmb jr verdient Lidlon, alen andern personlichen glaubigern vor.

In hoc enim textu nonnisi personale attribuitur privilegium. Quid quod nec hoc opificibus putant nonnulli conuenire, cum ius singulare mercedi datum domesticae, ad mercedem produci opificum habeant nefas. Et recte quidem meo iudicio. Opifices uero nostri nec optant nec merentur ius singulare mercedi famulitiae proprium. Pinguius superest; id scilicet, datum quod rem facientibus saluam. Textus modo transcriptus statuti nostri unice respicit *personas* et operarios alios quoscunque solummodo seruientes PERSONAE, quibus ne quidem alibi illi, qui non sunt in domini uictu, die nicht gebrödet sind, solent accenseri. Sic decisum legitur in Sententia apud CARPZOVIVM in *iurisprud. forens.* P. L. Const. 28. d. 27. cf. ORD. PROC. MAGDEBURG. de a. 1686. c. 49. class. 1. §. 4: Longe aliter autem puto censendum de opificibus non personae, sed REI principaliter seruientibus, id est, illis, qui operis rem fecerunt saluam suis, qui quippe OPERIS QUALIFICATIS (*) manu scili-

(*) Putant nonnulli haud sine specie, opifices aedes reficientes, et materiam suppeditantes legali quidem dignos esse fauore; sed ad omnes operarios, Tüncher, Schlosser, Haffner, Glasser etc. quo-

scilicet et materia praecise ad aedes reficiendas suppe-
ditata ipsius massae promouerunt utilitatem. Hos
igitur, non illos, iure hactenus deducto singulari, sic
et racito pignore, et exactionis priuilegio esse dignos
optimo iure opitulante assero; cum dentur adhuc alii,
qui quidem quoque subministrant materias, sed neu-
tiquam aedium refecioni, ipsius potius debitoris *per-*
sonae proficuas, e. gr. *Schneider, Schuster, Flei-*
scher &c. de quibus intelligendus HARPPRECHT
Respons. XCII. n. 95. Nec cerebro innititur haec di-
stinctio, nec usum plane respuit omnem. Certe in
dem Ober-Pfälzischen Land-Recht Tit. 2. art. 7.
in alio licet casu curatius positum: Die dritte Stelle
gebähret dem Eidlohn doch nur vor ein Jahr, item
die Handwercks-Leuthe, welche ihre Arbeit ohne
Dargebung der *Materialien* angewendet. u. MÜNCH-
MEYERI

quorum opera non praecise *Erbau-Besser-*
und Erhaltung eines Hauses requiratur, priui-
legium extendere nolunt. Nos uniuersaliter the-
sin nostram affirmamus. Debitori enim credunt
hi aequae ac illi. Et hi posteriores aequae aedes
conseruant, aequae *locant* operas, materias, submini-
strant. Quodsi enim operae derer *Tüncher,*
Schlosser, Hafner, Glasser &c. non adhiberen-
tur, non solum domus inutilis esset, sed tempo-
ris tractu penitus dirueretur. Forsitan huc spe-
ctant uerba Reformationis nostrae: *Besser- und*
Erhaltung.

MEYERI Compend. des Ober- & Pfälzischen Land-
 Rechts p. m. 38. Simile quid deprehenditur in Con-
 stitutionibus Bambergensibus, quas recenset DIET-
 HERR *in continuat. thes. Befold.* uoc. LIDLOHN.
 p. 325. cf. Hohenloh. Land-R. p. 214. Distinctius
 itaque separantur die Handwerks- & Leuthe, die ihre
 Arbeit ohne Voreingebung derer Materialien ange-
 wendet ab illis, die die Arbeit mit Voreingebung
 der Materialien angewendet. Quidni et hac distin-
 ctione nostro in casu utamur? Quidni opifices et ope-
 ris et materiis subministratis domum debitoris *reficien-*
tes maiori existimentur fauore digni?

Praeter rationes iam deductas nec singularis de-
 est aequitas. Finge enim, domum credarii fuisse ad-
 modum ruinosam, et eandem sic non ualuisse 500.
 florenos, aedes autem refectas et restitutas facillime
 pro 800. Fl. posse uendi. Finge porro, hypotheca-
 rios ultimam absorbere summam, et sic non admit-
 tere uelle opifices reficientes. Hypothecariis certe
 omnis refragaretur aequitas, et ipsae iuris rationes al-
 legatae. Aequissimum enim puto ius praclationis opi-
 ficibus datum. Iniquissimum et durissimum, operas
 aliis ante ipsos prodesse.

Nec uerum sentiunt detrimentum hypothecarii.
 Quod si enim aedes non refecissent opifices, uilliori
 debuissent uendi pretio 500. florenorum. Refectis
 igitur aedibus illi impensas deducunt meliorationum,
 et creditoribus aliis relinquunt pretium, quod ante
 refectionem iam extitit. Interim tamen per restitu-
 tionem

sionem aedes pluribus placebunt emptoribus, nemo quas, illa omitta, facile acquisiisset. Quod superest, saepius sum miratus, qua ex causa nonnulli praelationis privilegium, nonnisi hypotheca specialiter constituta, uelint largiri aedes reficientibus? Eiusmodi certe opinio auctoritate legum neutiquam uideatur corroboranda. Prouoco dissentientes ad legem, ipsis astipulantem, producendam. L. 1. in quibus pignus l. 5. 6. qui potiores in pignore de hypotheca si lent constituenda. Ille, qui ad emendum credidit, non prius quidem potest priuilegio potiri praelationis, quam simul sibi constituendam curauerit hypothecam. l. 7. C. qui potiores in pignore l. 17. C. de pignoribus NOV. 136. cap. 3. Sed aedes reficienti, uel ad easdem restituendas credenti ius singulare datur simpliciter, et sic ab illo hic discernitur. Latius hanc in rem inquit, et dissentientium sententiam impugnat SCHMID. ad lus Bauar. Tom. I. in proc. Edict. tit. 2. art. 6.

Ius Noricum cum Bauarico iterum egregie consentire constat. Hypothecae constitutionem neutquam desiderat. In L. 4. Tit. XX. et L. 6. Tit. XXII. simpliciter illimitate ius praelationis et tacitum conceditur pignus. Contra ea credenti ad emendum per L. 5. Tit. XXII. ius praelationis tantum sub conditione hypothecae constitutae competit. Quid, quod iam ex eo eximia inter credentem ad restituendum, et emendum elucescit differentia, cum ille et pignore tacito (quod solum expressi constitutio.

E

stitutionem improbat) et iure praelationis singulari, hic autem exactionis privilegio, expressa tantum hypotheca constituta, gaudeat, hac autem neglecta mira metamorphosi soleat in classem transponi quartam. *LVDOVICI in Doctrina Pand. Lib. XLII. de Reb. auct. iud. possid. §. XI. p. m. 634.*

Hinc et in collisione credentem ad reficiendum semper illi, qui ad emendum dedit mutuo pecuniam, praeferre uix dubitarem, licet nonnunquam sine ulla ambigatur ratione. Ius Noricum omnem perimit dubitationem. Nam L. 5. Tit. XXII. credenti ad emendum ius praelationis sub onere hypothecae tribuit constituendae, sed l. 6. et 4. reficienti et ad refectionem credenti simpliciter sine ullo onere, modo itaque fauorabiliori, ius praelationis prae aliis creditoribus, ergo et credenti ad emendum, concessit. cf. *SCHMID d. l. ad art. 250 EXCELL. COMMENT. ad Reform. NOR. Tit. XX. L. 4. §. 2. et Tit. XXII. L. 6. §. 2.*

Coronidis loco annotare placet, uerbum: *ers hauen* in Legibus Noricis modo memoratis solummodo de reparatione, neuiquam de nouis, intelligi aedificiis, cum haec legali fauore et legis ratione minime comprehendantur. *COMMENT. cit. ad Tit. XXI. L. 4.*

Equidem primum animo mihi proposueram, plurium thesium controuersarum explicationem earrundem

rundemque omnium collationem ex iure Germanico recentiori pragmatico; sed ob concatenata negotia, temporis angustia exclusus hic sermonem abrumperé, ac finem imponere cogor.

ADDENDA.

Thef. II. Affirmauimus, Legitimam titulo institutionis honorabili iure etiam Norico esse relinquentiam. Sententiam nostram adiutare uidetur Textus Tit. XXXVI. Reformat. Nor. Lib. I. So die Eltern in ihren Testamenten die Kinder oder andere absteigende, NB. zu Erben eingesetzt ic. Descendentes itaque *heredes* esse instituendos, tanquam principium ponitur indubitatum.

Ad Thef. III. illustrationis gratia notari meretur Königl. Preussische Hypoth. und Conc. Ordn. §. 165. 166. ubi non solum materia ad reficiendas aedes suppeditata, die Materialien überhaupts, sed et opificum merces, der Handwerker Arbeits = Lohn, aliis praefertur creditis cf. LVDOVICI Einsl. zum Conc. Proc. Cap. X.

§. 44. lit. W.

F 2

PRAE-

ERRATA TYPOGRAPHICA.

lin. 12. p. 8. mit verpunden lege : nit verpunden.

PRAENOBILISSIMO ET CONSULTISSIMO
DOMINO CANDIDATO

S. P. D.

IO. HEVMANNVS D.

H. T. DECANVS,

Nunc mirari desino, quod ante mirabar magnopere, quid caussae sit, quare tam pauci eorum, qui hac liberalissimis studiis praestantissimisque ingeniis affluenti aetate legum scientiae operam navant, ad rem communem singulares quosdam fructus ac lactos referant. Praetereo querelas uetustas et quotidianas, multos, uix bubulci sorte dignos, in sacra Themidos penetralia irrueres ingenia praeclara, auxilio destituta, obsolescere. Nec commemoro, alios uel maiorum lumi-

*luminibus, uel numorum pondere, uel fatuo
fautorum iudicio adiutos, dies academicos, qui-
bus nihil sanctius, concursando, bibendo, lu-
dendo, aliud agendo leuiter consumere, opus-
que semper procrastinare.*

*Iam cras istud habet Priami uel
Nestoris annos,*

*Cras istud quanti dic mihi posset
emi?*

*Sed hodie, quod optimus quisque acerbis-
sime ferre solet, calamitas serpit latius. Magi-
stri haud raro ipsi corrumpunt discipulos. Philo-
sophiam uenditant, non istam laudandarum ar-
tium procreatricem et animi medicinam; sed
barbaram de rebus planissimis obscure differen-
di scientiam, asylum certe ignorantiae; iuris-
prudentiam, rerum diuinarum atque huma-
narum notitiam, appendicis instar in nuce qua-
si tradunt, legum conditores maledictis inse-
ctantur, literas amoeniores, omnis doctrinae*

E 3

lucem

lucem ac robur, rident, contemnunt et umbratilis disciplinae officinis assignant. Tantum abest, ut sibi errorem hunc euelli patiantur, ut eos, qui amplio rem iurisprudentiae apparatus explicant, qui, quam arduum sit legum doctoris munus, cordate docent, praestigiis iuuenes irretire clament. O tempora! o mores! Iam uero in suauioribus paucorum, quos inter Tu, VIR OPTIME, excellis, studiis dolores meos depono. Tu egregia indole praeditus literisque cultioribus ornatus scholas meas interiores diligenter adiisti, Tuoque in me studio labores meos saepius leuasti. Tu dolos meos nosti, Tu nosti fallacias, Tu nosti machinas, si in eo fraus esse potest, quod ego, Te comite, diuinam artis nostrae formam ac perfectam pernoscere laborauerim. Acquiescamus igitur in incunda recte factorum recordatione; Tu uero perfruare bono Tuo singulari, sudore Tuo, Deo fortunante,
par-

parto. Ex Senatus splendidissimi decreto Tibi iam aditus ad arcana reipublicae perferenda patet. Fallerne augurium, quod Te iam Consiliariorum Excellentissimorum collegio adscribit? Certe ante oculos meos versatur latissimus iste campus, in quo uirtus Tua excurrat. Iam cogitatione praesentio insignes meritorum Tuorum immortalium laudes, quibus Te ciuitas, orbis literatus, academia, posteritas omnis cumulabit. Cum omnem rectae mentis uirtutisque pulchritudinem exploratam perspectamque habeas, nullas Te intemperias ab istis deliciis honestissimis auulsuras esse confido. Sed animum uehementer confirmabis (indulgeas haec, quaeso, amico Tuo certissimo, non aspero monitori) si speculum istud ueri ac boni iurisconsulti, consilarii atque politici, quod olim illustris TOBIAS OELHAFIVS, huius Academiae procancellarius grauissimus (nomen, cui musa nostra semper
 assur-

assurgit) filio suo, iurium doctoris honoribus
 condecorato, ostendit, frequenter intueri pla-
 ceat. O si placeret omnibus iustitiae sacer-
 dotibus, quibus salutis publicae pignora con-
 credita sunt. Vale Tuque me in po-
 sterum benevolentia complectere.

Scribeb. XVI. April.

clo lo ccliii.

ULB Halle
003 905 624

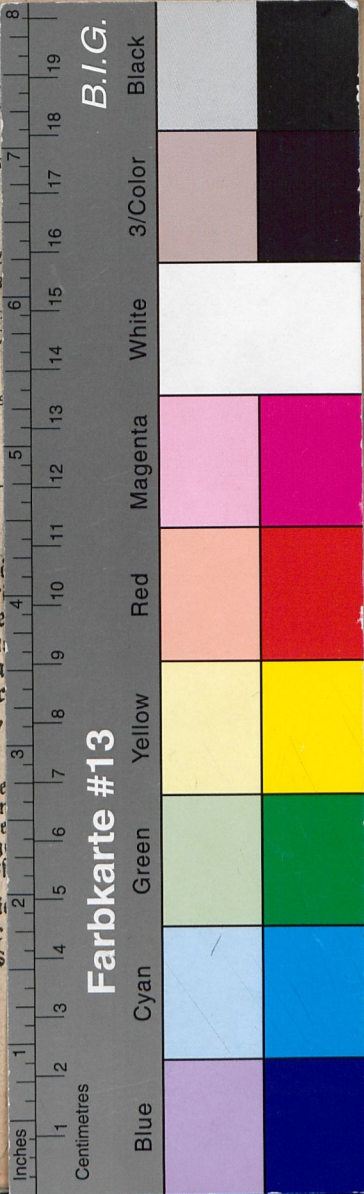
3

86

4572

12
16

D. A. 1753.2

DISSERTATIO INAUGVRALIS IVRIDICA
SISTENS
QVORVNDAM IVRIS
STATVTARII NORICI
CAPITVM EXPLA-
NATIONEM

QVAM
AVCTORITATE ET CONSENSV MAGNIFICI
IVRIS-CONSVLTORVM ORDINIS
PRAESIDE DEO TRINVNO
PRO LICENTIA

SVMOS IN IVRE VTROQVE HONORES ET DOCTORIS
PRIVILEGIA RITV SOLLENNI AC LEGITIMO
IMPETRANDI

A. D. XVII. APRIL. A. R. S. cIo 100CLIII.
PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI TRADIT
IOHANNES MICHAEL FRIDERICVS
LOCHNER

S. R. I. LIB. REIP. NORIMB. SYNDICVS

ALTORFII
TYPIS IOHANNIS ADAMI HESSELII

